No. 1189 Zaterdag 13 October 1906. 23ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

St. Martin, 27 Sept.

Sociale Wetgeving.

SLOT.

(*Ingezonden.*)

Tot verhooging der welvaart van het eiland St. Martin — andere eilanden blijven buiten bespreking, alhoewel ook daar met weinig variatie hetzelfde van toepassing zoude zijn — kan met kracht en goed gevolg worden gearbeid aan een regeling, wat betreft de keuze der werkkrachten.

Bij de katoencultuur blijkt maar al te duidelijk een streven naar propaganda van vrouwen- en kinderarbeid. Hier raak ik aan een zeer teer punt; ik weet, dat met name de zoutindustrie onmogelijk in deze tijden aan exploitatie kon denken, werde zij geheel of gedeeltelijk besnoeid in het aanwenden van vrouwen- en kinderkrachten. Maar is zulks ook het geval met de katoencultuur?

Natuurlijk zou bij een gehee1e of gedeeltelijke vervanging van vrouwen en kinderen door mannelijke krachten een hooger bedrag aan loonen moeten uitgekeerd worden. Maar zou daardoor de planter in de onmogelijkheid verkeeren te concurreeren op de engelsche markt? Of gaat het slechts om het maken van meer of minder winst?

Dat mijne bemoeiingen in deze den betrokken personen hoogst onwelkom zijn, voorzie ik. Maar laat ze hun zaak dan verdedigen; niets beter dan dit vermag de bestaande toestanden te zuiveren of...... te vergoelijken, maar meer ook niet. Van rechtvaardigen kan geen sprake zijn. Want bij een voortbestaan van bedoelde toestanden blijft de poging naar verbetering der economische welvaart gebouwd op den ondergang van het sociale en moreele leven der werklieden. Vandaar mijn goed recht van kritiek.

Verre zij van mij de bedoeling om alle mogelijke kwade gevolgen van vrouwen- en kinderarbeid te omschrijven, ik wil praktisch zijn, en heb alleen het oog op onze werkelijke toestanden.

Door exploitatie van vrouwenarbeid wordt maar al te zeer het huiselijk leven onzer bevolking geschaad. Er zijn toch reeds drijfveeren te over, die het familieleven bedreigen, dan dat een vermeerdering daarvan moet worden in de hand gewerkt. En niet alleen negatief zou eene beperking van vrouwenarbeid het sociale leven ten goede komen, ook positief. Ongetwijfeld zullen zeer vele mannen van hun vertrek naar Sto. Domingo worden afgehouden, indien zij hier tegen redelijk loon werk kunnen vinden. Vermindering van vrouwenarbeid beteekent het aanwenden van mannenkrachten. Ziedaar reeds een krachtig middel om 't familieleven te bevorderen: de echtgenoot blijft bij zijn echtgenoote, de zoon met zijn vader, de kinderen, die voor de vertrekkenden als ballast zijn, zouden niet behoeven uitbesteed te worden voor de helft van het jaar; — een afdoend middel tevens om in vele gevallen het moreele leven op zijn niveau te houden.

Zoolang het Gouvernement in deze belangrijke kwestie werkeloos blijft toezien, komt de vraag op de lippen: waarom telken jare in het koloniaal verslag het getal der emigranten opgeteld? Is 't alleen om aan de nieuwsgierigheid van enkelen te voldoen?

Waarom wordt het getal emigranten genoemd zonder opsomming der herhaaldelijk aangewende middelen om deze emigratie tegen te gaan, of zoo het gouvernement liever de Curaçaosche Kolonie ziet ontvolken, zonderbijvoeging der regelen volgens welke deze emigratie werd bevorderd en geleid. Men zou nu zoo half gaan denken, dat men al heel blij is die 700 al weer voor een tijdje kwijt te wezen. Het mag een Regeering toch niet onverschillig wezen, waarheen en hoe haar onderdanen wegtrekken. Het Britsch Gouvernement toont heel wat meer belangstelling in zijn onderdanen, die ook wel emigreeren, maar onder nauwlettend toezien en onder voortdurende bescherming van het Gouvernement.

Zoolang nog niet bewezen is, dat ons volk op eigen grond onder eigen vlag geen fatsoenlijk menschwaardig bestaan kan genieten, zullen wij er voor ijveren ons volk hier te houden.

Maar dan moet een gelegenheid, waarbij het volk ook eenig geld verdienen kan, benut worden en niet verwaarloosd of verkeerd gebruikt.

Waar een culture voor de planters voldoende loonend blijft, als mannenkrachten daarvoor worden aangewend, zouden wij op de eerste plaats mannen aan 't werk willen zien.

Ook wat den kinderarbeid betreft, zijn de bezwaren vele. Een van de voornaamste, al aanstonds in het oog springend, is, dat vele kinderen nimmer of ten halve onderwijs ontvangen in de allereerste beginselen van lezen, schrijven en rekenen. Als er ergens „werk aan den winkel" is, stijgt het schoolverzuim enorm.

Nu tracht het Bestuur wel het onderwijs algemeener te maken — en wie heeft daar geen vrede mee, als het in hoofdzaak bedoelt die kundigheden te verbreiden, welke het kind in zijn latere leven noodzakelijk zijn — maar dat streven zal blijven een opblazen van zeepbellen, als men misbruik blijft maken van de vrijheid om kinderkrachten te benuttigen bij zwaren arbeid.

Op dezen oogenblik staat men voor dit feit: is er armoede ten onzent, dan is het schoolverzuim groot; wordt de armoede gelenigd door de bevordering van een of anderen tak van nijverheid of industrie, dan verdubbelt het getal zwarte krabbels op de absentielijst. — Het Bestuur poogt de welvaart van ons eiland te doen wassen, en aan het gemis aan onderricht — treurig gevolg onzer welvaart, al ligt hier oogenschijnlijk een tegenspraak in, — tegemoet te komen door vermeerdering van onderwijs, nl. scholen bouwen, vergrooten, het getal onderwijzers vermeerderen, etc. etc...... Genoeg is het om te begrijpen, dat tot heden wordt gewerkt aan de verwezenlijking van twee idealen, op een wijze, waarop zij elkander tegenwerken. Het eerste, verhooging der economische welvaart — kan misschien (!?) slagen, maar dan niet zonder de belangen van het volk moreel en socieel te ruïneeren.

Een of ander, deze treurige gevolgen inziende, moge leerplicht of schooldwang aanbevelen. Dit middel zal op talrijke moeilijkheden stuiten en lijkt mij te radicaal, en ook geen vereischte, voordat de arbeid der kinderen wettelijk is geregeld en de resultaten van zulk een wet bekend zijn.

Meer dan eens is er beweerd: als de vrouw en het kind niet werken, lijdt een familie gebrek. Toch moet ik dit met het oog op de levensvoorwaarden onzer bevolking ten stelligste ontkennen. Wat elders aan vrouwen en kinderen als loon wordt gegeven, kan hier het gewone dagloon zijn van een vollen man. Het zal hier niet noodig wezen, zooals in Amerika, den arbeiders een dollar per dag uit te betalen, om hen tot blijven te nopen en tot werken op eigen grond. Doordat het arbeidsloon hier veel minder is, zal concurrentie met katoenplanters van elders zeer goed mogelijk wezen. — Men vergete niet, dat ik spreek met betrekking tot de katoencultuur op St. Martin. En moet dat beweren waarheid blijken, dan is de roep om regeling van kapitaal en arbeid te klemmender, daar het minimumloon van den arbeider, tot dusverre uitbetaald, niet voldoende kan gerekend worden om in de nooddruft van zijn huisgezin te voorzien.

Feuilleton.

't EILAND CUBA.

Den 28sten Oct. 1492 werd Cuba door den ons welbekenden Columbus ontdekt en door hem met den naam van „Juanna" gedoopt. Allengskens evenwel ging deze naam evenals de door Velasques toegekende „Fernandina" verloren.

Columbus beweerde tot aan zijn dood toe, dat Cuba een vooruitspringend gedeelte van 't vasteland was, welke bewering echter 16 jaren later door de onderzoeking van Ocampo gelogenstraft werd. Velasquez stichtte er in 1511 de thans nog bestaande stad Baracau, terwijl er binnen korten tijd een zestal flinke steden verrezen. Velasquez en zijn opvolgers bevorderden den vooruitgang door een goede, welwillende behandeling der Indianen, hetgeen in 1579 evenwel door stadhouder Soto totaal uit 't oog verloren werd, zoodat in 't jaar 1600 alle Indianen uitgeroeid waren. Ook had 't eiland last van zeeroovers — de zoogenaamde Coisaren — die in 1558 de schoone hoofdstad Havana verwoestten en zelfs in de binnenlanden tot plundering overgingen. In de 17e eeuw voerde men pas den tabaksbouw in, die in korten tijd zóóveel voordeel opleverde, dat de regeering zich daarvan in 1717 het monopolie toeëigende. In 1762 werd de hoofdstad, na eene manhaftige verdediging van eene maand, door de Engelschen ingenomen, doch een jaar later tegen het schiereiland Florida weer ingeruild. De vrije handel, dien de Engelschen er echter ingevoerd hadden, kon niet meer meer afgeschaft worden, zoodat Havana een schoone toekomst tegemoet ging. Na den Noord-Amerikaanschen vrijheidsoorlog werd te Havana en Santiago alle handel vrij verklaard en de slavenhandel verboden, zoodat 't eiland op een hoogen trap van luister kwam te staan en hierin door de groote Fransche Omwenteling nog ongemeen bevorderd werd. Onderscheidene rijke Franschen trokken derwaarts om er koffieplantages te stichten. Niettegenstaande dezen schoonen toestand had Spanje dikwijls met opstanden der negers te kampen, die dan ten slotte in bloed moesten gesmoord worden.

Spanje verloor op 't vasteland de eene kolonie na de andere, zoodat het voor dit land van des te grooter gewicht werd, Cuba, als sleutel der Mexicaansche Golf, te behouden en te beschermen voor de gretige blikken die er Engeland en Noord-Amerika op wierpen.

Daar de inboorlingen wel genegen waren, zich bij de Ver. Staten aan te sluiten, zoo deed Spanje Cuba in 1816 met allerhande gunsten overladen (opheffing van tabaksmonopolie enz.) Ook zorgde men knappe gouverneurs aan het roer te krijgen.

Niettemin werd de Spaansche regeering dikwijls met het verlies van Cuba bedreigd. Op het congres te Washington in 1845 sprak men er van het eiland te koopen — in 1846 ontstond er in de Unie eene vereeniging die 200 millioen gulden beschikbaar stelde om het eiland te verkrijgen — en terwijl de pers zich met hart en ziel toelegde op de annexatie, vormden zich troepen vrijwilligers, die Cuba gewapenderhand wilden veroveren.

Reeds waren 1500 man voor dit doel, onder leiding van overste White, uitgerust, toen de Amerikaansche regeering deze onwettige daad verbood. Eenigen tijd later verscheen de Venezolaan Lopez eensklaps met 600 man op het eiland om het te onderwerpen, doch werd terstond verplicht terug te keeren. Nadat hij door de rechtbank in N.-Amerika was vrijgesproken, trok hij ruim een jaar later nogmaals derwaarts met 450 man. Tot onderbevelhebbers had hij den Amerikaan Christenden en den Hongaar Tragay bij zich. Hij ontscheepte zich in de buurt van Bahia Honda, doch vond tot groote teleurstelling weinig aanhang.

Bovendien was de gouverneur, die 2500 man onder zich had, van zijn plan onderricht. Onmiddellijk na de landing werd Christenden met 50 man gevangen genomen en in Havana doodgeschoten.

Lopez moest na eenige rampspoedige gevechten het hazenpad kiezen en werd den 30sten Aug. in de bergen,

't Is nu slechts de vraag of deze cultuur rendabel zal blijven, wanneer aan mannen een voldoend loon wordt uitbetaald. iets hooger dan tot nu toe gebruikelijk. Dat bij het oogsten en zuiveren van katoen ook hier, zooals overal elders, vrouwen en kinderen zullen worden gebruikt, zal misschien moeilijk kunnen worden tegengegaan, ofschoon de loonen der arbeiders, hier geringer dan elders, niet zoo sterk dergelijke goedkoopere noodhulpen zullen gebieden. Maar bij 't planten, schoonhouden etc. der velden kunnen toch zeker mannen worden gebruikt.

Nog is bij 't verleenen van landbouwcredieten gewenscht een regeling te treffen aangaande de plaats van aanplant.

Door de eigenaardige omstandigheid, dat ons eiland gedeeltelijk fransch is en gedeeltelijk aan de hollandsche natie behoort, kan het gebeuren, dat aanplantingen van katoen op het fransche gedeelte worden ondernomen, omdat enkele planters uitgestrekte gronden aldaar bezitten. Zoo zouden de baten van het crediet, door ons gouvernement toegestaan, den franschen arbeider uitsluitend ten goede komen. Dat hier zeer groot gevaar voor bestaat, valt gemakkelijk te begrijpen: de planting over de grens heeft ten gevolge een belastingvrije verscheping van het fransche gedeelte uit, waardoor men ontkomt aan het hollandsche tarief der uitvoerrechten. *)

Een ander aangetoond, vertrouw ik, dat er een groot veld braak ligt, waarop eveneens dammen kunnen worden opgeworpen; maar om den vloed te keeren van allerlei bederf, zoo inheemsch in helaas! elke maatschappij.

Vooral onder onze bevolking, bij wijlen vertoevend in de corrupte republiek St. Domingo, en door haar taal in staat gesteld kennis te nemen van wat er omgaat in de groote wereld, valt 't zoo gemakkelijk den geest van socialisme, waarin zij toch al niet vrij uit gaat, te verspreiden.

Moge daarom mijn schrijven leiden tot een actie: sociale wetgeving.

*) Hebben wij niet gelezen van katoenaanplantingen door planters van St. Martin op het Britsche Antigua? RED. AMIGOE.

G.

Inspectie van den Landbouw in W. I.

Verslag over het jaar 1905.

(*Vervolg.*)

ORGANISATIE EN PERSONEEL.

De kolonie Curaçao bleef gedurende een belangrijk deel van 't jaar verstoken van voorlichting op landbouwgebied. Na het vertrek van den vorigen titularis, die om gezondheidsredenen zijn ambt moest neerleggen, bleef van 1 Januari 1905 tot 17 Nov. 1905 de betrekking van Landbouwkundige onvervuld.

Den 18 November 1905 werd door de benoeming van den heer W. Versluys in de vacature voorzien (G. R. van Curaçao van 18 Nov. 1905 No. 884).

Alvorens zich naar de plaats zijner bestemming te begeven, bleef de heer Versluys, overeenkomstig de Ministerieele Beschikking van 27 Juni 1905 (Litt. B No. 36) eerst eenigen tijd te Paramaribo op het Landbouwproefstation werkzaam — en wel van 26 Augustus tot 7 November — ter kennismaking met de wijze, waarop de Inspectie van den Landbouw werkzaam is in Suriname en teneinde, ook door persoonlijken omgang met de ambtenaren in Suriname een grondslag te leggen tot nauwere samenwerking tusschen Curaçao en Suriname dan vroeger bij de Inspectie van den Landbouw bestaan had. Van zijn werkzaamheden in Suriname werd door den heer Versluys een uitgewerkt rapport uitgebracht.

Van 26 December 1904 tot 20 Januari 1905 was ondergeteekende afwezig, ter bijwoning van het Landbouwcongres (Agricultural Conference) te Trinidad, bijeengeroepen door het Imperial Department of Agriculture te Barbados (zie Jaarverslag over 1904, blz. 5).

Den 10en Juli vertrok ondergeteekende voor een dienstreis naar de Bovenwindsche eilanden. Het grootste deel van den beschikbaren tijd werd besteed ter bestudeering van den landbouw op het eiland St. Eustatius; enkele dagen bracht ondergeteekende op St. Martin door.

Op de heen- en terugreis werd gelegenheid gevonden de eilanden St. Kitts en Antigua eenigszins nader te leeren kennen; op deze eilanden werden vooral de proeven met katoen nagegaan, genomen door het Departement of Agriculture en werden de botanische tuinen bezocht; op Antigua werd voorts de nieuwe Centrale Suikerfabriek bezichtigd.

Te Barbados werd nog de katoenplantage van den heer Evelyn bezocht.

Den 28sten Augustus keerde ondergeteekende te Paramaribo terug om echter reeds den 12den September wederom te vertrekken, ditmaal om op dringend verzoek van den Gouverneur van Curaçao alsnog een bezoek te brengen aan de Benedenwindsche eilanden.

Bonaire en Aruba werden toen bezocht; het eerstgenoemde eiland vooral met het oog op de divi-divi-exploitatie, het laatstgenoemd vooral ter bestudeering van de aloëcultuur.

(Daar zullen we dus in het volgend verslag wel iets van hooren. 't Wordt tijd, dat daarvoor eindelijk ook iets worde gedaan. *Red. Amigoe.*)

PUBLICATIES EN VOORDRACHTEN.

In den loop van 1905 werden drie bulletins uitgegeven [Nos 2,3, en 4). Bulletin N°. 2 getiteld „Katoenteelt" verscheen in Januari. Hierin gaf ondergeteekende een beknopte handleiding voor hen, die zich op deze cultuur willen toeleggen. Verschillende cacaoplanters in Suriname hadden kleine proefaanplantingen gemaakt in de hoop door deze nieuwe cultuur hun inkomsten te vermeerderen, nu deze door de krulloten-ziekte zoo verminderd waren. Het scheen gewenscht hun daarbij een handleiding te geven. Ook op de Bovenwindsche eilanden, waar de katoenteelt reeds sedert een paar jaar, ofschoon op zeer kleine schaal toch met succes, weder was ter hand genomen, was de behoefte aan voorlichting gevoeld geworden.

Bulletin N°. 3 verscheen in Maart en bevatte nevens een artikel over „Schildluizen op Oranje en Sinaasappelboomen" twee kleine mededeelingen van de hand van ondergeteekende en een viertal mededeelingen van den Landbouwscheikundige Dr. J. Sack.

Het artikel over schilduizen was vooral geschreven met het oog op de ziekte („pies pies"), die in Curaçao zooveel schade aanricht in de oranjeplantages en veroorzaakt wordt door een schildluissoort (*Chionaspis Citri*). Andere soorten veroorzaken echter ook in Suriname soms veel schade aan sinaasappel- citroen-, lemmetjes- en mandarijnboomen.

De resultaten werden meegedeeld van een onderzoek naar de samenstelling van twee bronwaters op Curaçao, van welke ondersteld werd dat zij misschien eenige waarde als mineraalwater zouden hebben. Zij bleken echter voor dit doel ongeschikt door de sterke ontwikkeling van zwavelwaterstof.

De resultaten van een voorloopig onderzoek naar het looistofgehalte van mangrovebast werden meegedeeld. Dit onderzoek was verricht op verzoek van eenige Curaçao'sche planters en van een handelsfirma in Suriname met het doel na te gaan of het export van deze bast loonend zou kunnen zijn."

Verder blijkt nog, dat in 1905 uit den Cultuurtuin werden verzonden naar Curaçao 20600 Sisalplantjes, en naar St. Eustatius 1000 sisalplantjes en verschillende vreemde zaden en planten.

Opmerkelijk is nog ten slotte, wat DR. VAN HALL schrijft over de sisalculture in Suriname.

Op de Sisalonderneming „Gelderland" werden eenige duizenden Sisalbladeren, afkomstig van de aanplanting in den Cultuurtuin, verwerkt en de verkregen vezel opgezonden naar Londen. De kwaliteit werd zeer goed beoordeeld en per ton werd £ 39 = f 468 betaald.

Dit is weder een bewijs, dat de Sisal een droog klimaat en een schralen grond vereischt om een goede kwaliteit vezel voort te brengen, onjuist is.

De Sisal in den Cultuurtuin was opgegroeid in het vochtige Surinaamsche klimaat, met zijn regenval van ongeveer 2500 mM., en vruchtbaren zandgrand. De groei was een snelle geweest: na 4½ jaar waren de planten volwassen geworden en waren zij een bloeistengel gaan maken. (In Augustus 1900 was de aanplanting aangelegd).

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Voor het eerst, zoolang de kerk van Pietermaai bestaat kon, het Patroonfeest, het Rozenkransfeest, niet gevierd worden. Geen plechtige Mis, geen pontificaal Lof, geen processie. 's Avonds waren er ± 15 menschen bij het bidden van den Rozenkrans met uitstelling van het Allerheiligste tegenwoordig.

Welkom!

Met de „*Prins Frederik Hendrik*" is Zaterdag de nieuwe commandant der troepen en van het garnizoen, Kapitein L E. HINRICHS, met familie, hier uit Suriname aangekomen. Wij heeten Z. W. E. G. van harte welkom.

Dinsdagmorgen werd het commando aan hem overgedragen.

Vaarwel!

Met de „*Prins Willem II*" zal Kapitein A. J. W. VAN DER GRINTEN met familie naar Nederland terugkeeren. Aan allen een oprecht: Vaarwel!

Jubilé.

Dinsdag a.s. zal de Koloniale Ontvanger A. J. C. KRAFFT den dag herdenken, waarop hij veertig jaar geleden, zijn ambtenaarsloopbaan begon. Waar H. M. onze geeerbiedigde Koningin, den verdienstvollen, algemeen geachten jubilaris, reeds eerde door hem het ridderkruis in de Orde van Oranje-Nassau te schenken, zullen zijn superieuren en collega's zeker niet achter blijven om den werkzamen ambtenaar, op dezen gedenkwaardigen dag, overvloedige bewijzen te geven van hun hoogachting en eerbied.

Bij voorbaat feliciteeren wij den geachten Jubilaris van harte.

„La Luz y La Verdad."

Onder dezen titel: „Licht en Waarheid" heeft Dominee V. VAN HOWE het eerste nummer uitgegeven van een maandschrift, als orgaan van het Zendelingen-genootschap „Het Christelijk Verbond."

waar hij eenige dagen radeloos rondgedoold had, herkend, gevangenomen en den 1sten Sept. ter dood gebracht. Hierdoor ging de lust tot annexatie bij de Amerikanen geenszins over, terwijl Engeland, natuurlijk meer uit naijver, Spanje in 't geheim steunde. Dat Spanje dus al zijn rechten handhaafde, behoeft geen betoog.

In 1854 bracht de Spaansche generaal Pezuela ter algemeene kennis, dat de negers vrij waren en over de producten van hun eigen arbeid naar willekeur konden beschikken.

Deze maatregel wekte in de Amerikaansche slavenlanden verbittering en bezorgdheid, daar men vreesde, dat de negers daar ook dat recht wilden hebben. Toevallig gebeurde het ook nog, dat de Amerikaansche stoomboot *Blackwarrin* wegens overtreding der belastingwet te Havana in beslag werd genomen. Ofschoon door dit alles de vrede ten zeerste bedreigd werd, schikte men de zaak toch in der minne.

Inmiddels ging de goede toestand van Cuba min of meer aan 't kwijnen. Dit was voornamelijk te wijten aan de hooge in- en uitvoerrechten op den handel naar de V. St. Ook hadden er de zware belastingen in den vorm van tienden een verderfelijken invloed, terwijl de tot vermeerdering der werkkrachten zoo noodige landverhuizing uit Europa, door de Spaansche regeering ten zeerste werd tegengegaan. Ook de staatkundige gesteldheid van 't eiland bleef treurig. Wel besloot men in het moederland, Cuba door afzonderlijke wetten te besturen, maar daar er niets van bemerkt werd, verviel men in eene soort van wetteloosheid. Isabella II wilde hieraan een einde maken, maar werd verhinderd door de partij, die zich meer met 't vullen der schatkist dan om de ontwikkeling der inboorlingen bekommerde. De inwoners van Cuba vroegen ten slotte aan de Spaansche regeering de noodzakelijkste hervormingen, zooals vrijheid van drukpers, recht om staatsbeambten te bekleeden, vrijheid van handel en nijverheid, het recht om afgevaardigden naar de Cortez te zenden enz. enz. Ofschoon twee oud gouverneurs in de Cortez verklaarden, die wenschen te voldoen, wilde de regeering van geen hervormingen hooren.

Zeer laakbaar was bijzonder de houding der regeering in zaken den slavenhandel. Van het eiland zelf waren dikwijls smeekschriften tot afschaffing der slavernij ingekomen, terwijl Spanje door 't Congres te Weenen verplicht werd, dezen handel tegen te gaan. Ook verbond 't zich in 1817 aan den heimelijken slaveninvoer een einde te maken. waarvoor het van Engeland 100.000 pond sterling kreeg.

En niettegenstaande dit werd deze smokkelarij oogluikend toegelaten en in 1865 zelfs een anti-slavenhandelsvereeniging ontbonden.

Hieruit blijkt dus ten zeerste, dat Spanje zijne plichten jegens de koloniën in de grootste mate verwaarloosd heeft, wat dan ook op het laatst het verlies ten gevolg had.

Om hier nu alle gebeurtenissen te vertellen, die in de laatste eeuw op Cuba zijn voorgevallen, zou evenwel een te veel plaatseischend werk zijn, zoodat we volstaan met nog te zeggen, wat G. de Boer in zijn algemeene geschiedenis over de Spaansche koloniën schrijft:

„Van al zijn bezittingen had Spanje behalve enkele minder belangrijke nog Cuba, Portorico en de Philippijnen overgehouden, die echter zeer onder het wanbestuur der Spanjaarden leden. Herhaaldelijk braken opstanden uit, vooral op Cuba; tevergeefs werden groote legers naar dit eiland gezonden, zelfs de strengste maatregelen deden de rust niet terugkeeren. Reeds lang had de Unie begeerige blikken op het rijke eiland geslagen; de barbaarsche handelingen der Spaansche bevelhebbers wekten onder het volk groote verontwaardiging; ten slotte kwam president Mac Kinley tusschenbeide en koos de zijde der opstandelingen. In een korten oorlog werd een Spaansche vloot aan de zuidkust van Cuba vernietigd, ook Manilla werd veroverd en de Spaansche regeering, die niet bij machte was den krijg voort te zetten, stond bij den vrede van Parijs in 1898 Cuba, Portorico en de Philippijnen aan de Unie af, terwijl de Marianen kort daarna aan Duitschland verkocht werden."

(*Het Centrum.*)

Op het slot der uiteenzetting van zijn Werkprogram groet de redacteur de andere koloniale bladen en verzekert, dat de tijd zal toonen, dat het blad werkelijk zijn wil „Licht en Waarheid".

Die tijd is nog zeer ver af. De redacteur zoekt niet slechts eigen beginselen te verspreiden en te verdedigen, wat zijn goed recht zou wezen, maar valt ook als een verwoede vijand op ruwe en onbeschaafde manier de Katholieke Kerk aan. Hij weet o. a. te verhalen van twee afvallige priesters vroeger verkondigers van BIJGELOOF, DOLLE DINGEN en LEUGEN, en nu predikers van het rijk Gods.

Zulk een soort licht te ontsteken zal geen beschaving brengen, en dergelijke waarheid de geesten niet vrij maken.

Wij willen verder met LA LUZ I VERDAD niets te doen hebben. Reeds nu is ons ten volle gebleken, dat iedere nette, beschaafde polemiek met dat blaadje onmogelijk wezen zal.

Regen.

Curaçao, het droge, verdorde Curaçao, staat onder water. Het regent niet, het giet. In een week viel er bijna evenveel water als anders in een geheel jaar. Zulk een zeldzaam vooral moet opgeteekend worden in de annalen onzer geschiedenis.

Tot Vrijdagmorgen werd er op het *fort Amsterdam* 270 mM. regenval gemeten. Een ieder heeft ondervonden hoe zware stortregens er van nacht nog gevallen zijn. Gaarne hadden wij onzen lezers een volledige opgave van den regenval gedurende deze week verstrekt, maar het weder maakt alle verdere informatie onmogelijk.

Wat Curaçao verandert in zoo'n regenweek. Onze heerlijke, frissche huizen met wijd open staande deuren en vensters zijn nu potdicht gesloten, het water slaat door de jaloezieën, de daken lekken, de regenbakken loopen over en bedreigen u met overstrooming. Den geheeled dag door kan men blijven drogen en dweilen. Alles komt te laat. Het brood, de melk, het vleesch, zelfs de kranten. De kamers worden bedompt en ongezellig, vochtig en klam voelen de kleeren en alles wat men aanraakt, is glibberig. Niemand waagt zich op straat, en die er door moet, hult zich in een jas of deken, alsof het nog niet steeds 80° heet is. De kinderen kunnen niet naar school en spektakelen thuis, willen pardoes in de plassen trappen, en, — wat de deur dicht doet,— hun kleeren kunnen niet meer droog noch kunnen gestreken komen, de heele wasch blijft nat, gelijk alles, nat.

Buiten staat alles onder. Overal rivieren en vijvers, de wegen zijn onbegaanbare modderpoelen. Arme bewoners der buitendistricten; die zitten nu weer voor een paar weken thuis, afgezonderd van elke communicatie met de beschaafde wereld. Of er veel dammen gebroken zijn, weten wij nog niet, wel dat veel afsluitingen en omheiningen zijn weggeslagen.

Op de Playa van Bonaire werd van 27—28 September 38 mM. regenval gemeten, en van 6—9 October 's morgens 264 mM.

Zondagmorgen half vijf barstte daar een vreeselijk onweer los met fellen bliksem en zwaren donder, vergezeld van hevige stortregens. Reeds toen kon men varen in een schuitje van de Playa naar tera corá. Sommige huizen hebben veel geleden, andere zijn zelfs ingestort, terwijl ook eenige regenbakken sprongen. Verschillende omheiningen en dammen zijn weggespoeld en vele geiten verdronken.

Op Aruba staat ook alles in gloria. Van af 25 Sept.—9 Oct. 's morgens viel er 165 m.M. regen. In geen jaren hebben ze daar zooveel water gezien. Jammer, dat al dit water niet kon worden opgevangen in groote regenbakken, achter zware dammen, in putten, vijvers en tankis. Bij massa's stroomt nu dat vruchtbaarmakend water weg, dat nog jaren lang onze droge velden kon besproeien en mensch en vee tegen dorst vrij waren.

The Aruba Gold Concession Limited.

De verslagen der directeuren en van den superintendent der Aruba-Goud-Maatschappij over het jaar 1905 zien er goed uit. Niet zoozeer omdat er zooveel hoop uit spreekt nog veel goud te zullen vinden en met winst te kunnen opdelven, maar vooral, omdat op zoovele plaatsen de werkelijk bestaande moeilijkheden worden opgenoemd en de reden opgegeven, waarom verschillende schachten en mijnen verlaten werden.

De objectiviteit van dit verslag zullen wij wel te danken hebben aan het feit, dat de vorige hoofdopzichter, Mr JOSEPH JENNINGS, werd opgevolgd door een nieuwen superintendent, Mr. H. C. WOOLMER, die van 1 Sept. 1905 de werkzaamheden leidde.

't Is alleen maar jammer, dat de onderneming voornamelijk winstgevend schijnt gemaakt te moeten worden door uit te zuinigen op arbeidersloon, ofschoon het contractsysteem bij aangenomen werk de arbeiders in de gelegenheid stelt met harder werken toch wat meer geld te verdienen.

Een belangrijke ertsader werd ontdekt in de Monro's schacht, 516 voet diep, van de mijn *Mira la Mar*. Men hoopt daardoor het werk niet slechts te kunnen volhouden met dekking der onkosten, maar de onderneming zelfs winstgevend te zullen maken. Hetgeen wij van harte hopen.

Dit verslag werd uitgebracht te Londen op de algemeene vergadering van 28 Mei ll., sinds dien hebben we nog maar weinig van de Goudmaatschappij vernomen. In 't belang van Aruba hopen wij, dat de Goud-maatschappij volhoude en succès hebbe.

Officieele Berichten.

Bij Gouvernements-Beschikking is:

1°. aan den heer J. H. LAMPE, Griffier van het Kantongerecht op Curaçao, tot verder herstel van gezondheid, eene verlofsverlenging voor den tijd van eene maand verleend, met vergunning om dien verloftijd op het eiland Aruba door te brengen.

2°. de heer W. VAN DEN BRINK, Leeraar bij de Protestantsche Gemeente op Aruba, tijdelijk belast met de waarneming van den dienst van Leeraar bij de Protestantsche Gemeente op Bonaire.

3°. aan den heer J. H. W. GRAVENHORST, rooimeester op Curaçao, op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig verleend.

4°. de heer G. J. C. ZIMMERMANN, 1° Luitenant der Infanterie op Curaçao, tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van rooimeester op Curaçao.

5°. aan MARTIJN HASETH, loods en opzichter op de Quarantaine-inrichting op Curaçao, tot verder herstel van gezondheid eene nadere verlofsverlenging voor den tijd van drie maanden verleend.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Werbata, G. Walentiner & Co., J. v. Luypen, Petrus A. Tromp, Maria S. de Saavedra, V. S. Oduber, Maria Blandina, Susanna Azuaga, Cordilia Nicasia, Ed. Mateo, Rosabel y Eveline Jesurun, Andries Julien da Costa Gomez, A. J. Da Costa Gomez.

Een goede maatregel.

Onder dankbetuiging aan de heeren A. C. DE VEER, Postdirecteur, en J. F. QUAST, Ambtenaar van het O. M. en Ontvanger op het eiland Aruba, kunnen wij mededeelen, dat in het vervolg de brieven en andere stukken voor Aruba bestemd, of van daar voor Curaçao, verzonden zullen worden met schepen, die een geregelde vaart tusschen de eilanden onderhouden, ook al voeren zij geen hollandsche vlag, mits de schippers kosteloos de brievenmalen willen medenemen.

Ook zijn onderhandelingen aangeknoopt om voor Aruba directe verzending der brievenmalen naar Venezuela en Columbia te verzekeren.

Zware zeeen.

Evenals verleden Zaterdag woedt de zee buitengewoon hevig en zendt een sterken golfslag naar onze haven. De brug moest weer opengehouden worden om schade te voorkomen, de pontjes werden weder op het droge gesjord, de banden der kaden weer losgerukt. Twee booten, *Philadelphia* en *Prins Willem II* durfden eerst niet binnenkomen. Na een paar uur wachtens stoomde de *Philadelphia* met snelle vaart onze haven binnen en wierp de beide ankers uit in 't Schottegat. Een echt bravourstukje. De *Prins Wilem II* ging de *Oranje Nassau* helpen, die vastzit even boven Caracasbaai en kwam daarna ook binnen.

Een klein kustvaardertje wilde het wagen binnen te loopen, vlak voor de haven sloeg de boot om en de beide mannen, die er op waren, te water. Snel zwommen zij naar het fort, maar de branding was daar zoo hevig, dat zij telkens tegen den steenen muur werden gesmeten, zoodat een ieder vreesde, dat zij verpletterd zouden worden.

Onze dappere soldaten, die boven op het fort stonden toe te zien, wierpen spoedig een touw uit, waaraan de oudste drenkeling zich het eerste vastgreep en behouden omhoog werd geheschen. De tweede kon het met zeer veel moeite ook tot aan 't touw brengen, maar toen hij een eindje was opgeheschen, brak ongelukkig het touw af en stortte hij weer in de branding.

Opnieuw had hij het geluk het touw te grijpen en nu riepen de soldaten hem toe langs den muur te loopen, terwijl zij hem met het touw zouden vasthouden. Goddank bracht hij het tot aan een der gaten in het fort, waarin hij wegkroop. In minder dan vijf minuten was alles gebeurd; het scheepje werd geheel en al aan stukken geslagen.

Het gebruik van Drukkers-Inkt in verband met Noodlijdende Kolonies.

Onder dezen zeer oorspronkelijken titel schreef de heer J. C. WAIMOUTH van St. Martin een artikel in de *St. Kitts Daily Express*, met het eenig en ernstig verlangen om zijn medeburgers op te wekken meer hun heil te zoeken in, zoo mogelijk, een eigen Blad, of ten minste meer te vertrouwen op de berichten van een drukker dan iets te verwachten van Verzoekschriften, die, hoe goedgunstig ook ontvangen, toch begraven raken in den tuin der vergetelheid.

Schrijver komt vooral op tegen concentratie van administratief gezag met de rechterlijke macht en begrijpt niet, hoe of art. 160 van R. R. P. B. 56 Anno 1865, nieuw, P. B. 22, A° 1902.

„De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door de regters, welke door algemeene verordeningen zijn aangewezen. Tusschenkomst van de Regeering in regtszaken is verboden."

Vooral wat de laatste zinsnede betreft, in overeenstemming is met de praktijk, dat de Gezaghebbers op de eilanden tevens zijn Voorzitter van den Raad van Justitie en ook nog Kantonrechter. Hij vraagt hoe of een Ontvanger tevens Officier van Justitie, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie en Notaris wezen kan, plus schatter voor de inkomstenbelasting.

Hoe wil een persoon zu toch tijd vinden om al deze ambten naar behooren te vervullen?

Van de vertegenwoordiging der eilanden in den Kolonialen Raad verwacht de heer WAYMOUTH ook niet veel. Men schijnt daar de stelling te huldigen: „Wij zullen bij U, zonder U, en over U handelen."

En daarom een reusachtige megaphone aangeschaft, die onze klachten doet voorttrillen tot in Den Haag. Daarin kunnen alleen de kolommen eener courant voorzien.

Schrijver spoort zijn medeburgers aan tot oprichting van een eigen blad en besluit met de woorden van John Hancock: „Zoo wij niet allen willen gehangen worden, moeten wij allen aan elkander hangen." „Vereend blijven wij staan, verstrooid zullen wij vallen."

Indien het mogelijk is voor St. Martin en de Bovenwindsche eilanden een eigen blad op te richten en in stand te houden, zullen wij dit van ganscher harte toejuichen. Ten volle erkennen wij, dat deze eilanden veel te weinig bekend zijn en nog minder van zich laten hooren. Zoo lang een dergelijk blad nog niet bestaat, zijn wij volgaarne bereid, gelijk wij immer waren, onze kolommen open te houden voor mededeelingen van de bovenwindsche eilanden.

Red. Amigoe.

Buitenland.

De „Temps" had den Paus belasterd en de „Siècle" was een der eerste geweest om die lastering over te nemen en te verspreiden. Doch het laatstgenoemde blad heeft zijn aantijging herroepen en zich verontschuldigd met erop te wijzen, dat de Latijnsche tekst der Encycliek „Gravissimo" niet accuraat in het Fransch was overgezet. Zóó was de „Siècle" erin geloopen en zóó werd het mogelijk — de woorden, die nu volgen, zijn van de „Siècle"-zelve — „dat de Paus buiten zijn schuld aangeklaagd werd van verkrachting der waarheid".

Eerste merkwaardige verklaring......

Het gerucht liep een paar dagen geleden, dat de meerderheid der Fransche bisschoppen op de jongste conferentie besloten had met minister Briand over de wet te gaan onderhandelen. Het was het eerst verspreid door de „Eclair". Dit blad heeft zich genoopt gezien het bericht terug te trekken als onjuist.

Tweede merkwaardige verklaring....

Al de bladen van het „bloc" hebben onmiddellijk na de opheffing van het Concordaat en de breuk tusschen den H. Stoel en de Fransche regeering de schuld voor het gebeurde geworpen op den H. Stoel en op den H. Stoel alleen.

Thans lezen we in den „Figaro", dat zekere heer Aulard, de „historicus der linkerzijde" geheeten (wij hebben niet de eer den geachten geschiedvorscher te kennen) verklaart, dat men „wellicht een kleine fout heeft begaan door de opheffing van het Concordaat niet aan den Paus mede te deelen" en de „Temps" — men zette zijn ooren wijd open! — deelt het gevoelen van den historicus Aulard, ja, drukt zich nog krasser uit door te zeggen:

„Het is zeker, dat de Kerk en de Regeering beiden de slachtoffers zijn geworden van de fout, die in het begin is bedreven, en die daarin bestond, dat men het Concordaat op bruuske wijze heeft verbroken, zonder te voren overeenstemming te hebben gezocht met het Vaticaan."

Derde merkwaardige verklaring......

Hoe betreurenswaardig, dat deze verklaringen zóó laat — veel te laat komen. En dat het grootste gedeelte der leugens en onjuiste voorstellingen van den kant der „blocards" en hun pers door nadere „verklaringen" niet herroepen wordt!

Een nieuw sensatiebericht: Een Duitscher is gekozen tot algemeenen overste der Paters Jesuieten.

De Berlijnsche „Lokalanzeiger", de benoeming van pater Wernz tot generaal der Sociëteit besprekende, was onvoorzichtig genoeg geweest in een commentaar te gewagen van „de crisis, welke de katholieke Kerk doorleeft bij onze westersche buren." De Fransche bladen trokken zich de uiting van dit blad, dat — terecht of ten onrechte — in een half-officieuzen reuk staat, sterk aan, en bespraken haar in bewoordingen, overeenkomende met de mate van hun gezond verstand en fatsoen. Van officieuze Duitsche zijde is reeds in een korte mededeeling verklaard, dat men te Berlijn op de bovenvermelde benoeming onder geen enkel opzicht invloed had uitgeoefend of zou hebben kunnen uitoefenen, indien men het gewild had; dat men met de benoeming niets hoegenaamd te maken had, evenmin als Van Houten's cacao iets heeft uitstaan met den ring van Saturnus. De officieuze liberale „Kölnische Zeitung" komt nu in een ietwat uitvoeriger communiqué, opgenomen in haar eerste ochtend-editie, nog eens terug op de benoeming van den „Zwarten Paus", zooals de liberale pers in haar eigenaardige terminoogie den pater-generaal der Jesuïeten pleegt te noemen.

„Wij hebben reeds erop gewezen", zegt het blad, „dat van Fransche zijde een poging wordt aangewend om de verkiezing van pater Wernz tot generaal der Jesuiten voor te stellen als een succes van Duitschland. Men zou moeilijk iets meer verkeerds kunnen doen dan aan deze verkiezing dit karakter toeschrijven. Men is zich in Duitschland zeer goed bewust van de groote macht, welke de generaal der Jesuïeten vermag uit te oefenen in verschillende richting, maar wij kennen de geschiedenis en de inrichting der Sociëteit te goed om te gelooven, dat de nationaliteit van den generaal van overwegenden invloed zou kunnen zijn op haar politiek. De Sociëteit streeft internationale doeleinden na, en wanneer het convent der Jesuïeten te Rome een Duitscher tot leider heeft gekozen, dan is dit ongetwijfeld geschied, wijl het ervan overtuigd was, dat deze nieuwe generaal de Sociëteit van Loyola in denzelfden geest zou leiden als zijn voorgangers. Hadde op den generaal de verdenking gerust een bijzondere nationale voorliefde te koesteren, dan zou men hem wel niet gekozen hebben. Wanneer wij daarom kalm, zonder geestdrift en zonder teleurstelling, de verkiezing van pater Wernz hebben te vermelden, dan meenen wij ook tegelijkertijd te kunnen constateeren, dat de Duitsche Regeering bij die verkiezing niet in het minste betrokken is geweest.

Nog pas 'n paar dagen geleden schreef Julien de Narfon in de Figaro:

„Ik ben in de gelegenheid geweest over de verkiezing van pater Wernz een gesprek te voeren met een Jesuiet, den eerw. pater Brucker, die eenmaal een opzienbare polemiek voerde over de Bijbelquaestie tegen Mgr. d'Hulst, welke leidde tot de Encycliek van Paus Leo XIII z. n. „Providentissimus Deus", welke den voortreffelijken rector van het Instituut van Parijs in het gelijk stelde. Hij verzekerde mij, dat de quaestie van nationaliteit bij de verkiezing van den generaal der Sociëteit van Jesus volstrekt geen rol speelt. „Onze paters", zei hij, „hebben tot eenigen regel hun keuze te vestigen op den geprofeste der Sociëteit, — onverschillig welk zijn geboorteland is — die hun toeschijnt in de hoogste mate te bezitten de hoedanigheden, voor de allerhoogste en zoo zware taak, welke het geldt, door de instellingen van den H. Ignatius gevorderd: voorzichtigheid, vrijheid, vastheid van karakter zonder hardheid, — in één woord de hoedanigheden van bestuur, en, dat spreekt van zelf, een verheven deugd.

„Ik ken pater Wernz niet persoonlijk, maar ik heb briefwisseling met hem gevoerd. Ik heb in hem altijd gevonden de meeste welwillendheid, en ik ben geheel zeker, dat hij niet de minste vijandigheid tegen Frankrijk koestert."

Laat de Regeering te Berlijn desnoods officieel verklaren met de verkiezing van den generaal Overste eener katholieke religieuze orde te Rome als met een zaak, die geheel buiten de sfeer harer bemoeienissen en van haren invloed ligt, niets uitstaande te hebben gehad (hetgeen voor Katholieken iets van-zelf-sprekends is); bewijs aan de anti-clericale woelgeesten met de documenten in de hand, dat pater Wernz in zijn waardigheid reeds twee voorpgangers van Duitsche nationaliteit heeft gehad, en nog nimmer een Franschman — zij zullen niet ophouden alarm te blazen en wraak te roepen over het verbond van Rome, de Jesuïeten en den Duitschen keizer tegen Frankijk! Deze menschen, die in alles politieke berekening zien, die — God betere het! — ook nog aan theologie willen doen, zonder dat zij van de stichting en den ontwikkelingsgang van de God-menschelijke stichting, welke de Kerk heet, ook maar het geringste begrip hebben; die alleen beschikken over een vluggen, oppervlakkigen geest, een vaardige pen, en een schrikwekkende dosis brutaliteit, zullen zich met hun poging tot het spelen van scheurmakertje onsterfelijk belachelijk maken!

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F. SINTJAGO